

Der Logos regiert die Welt

Heraklit wird auch der „Dunkle“ genannt. Sein Werk ist nur in Zitaten aus den Texten späterer Autoren erhalten. Diese Textstücke sind oft nur kurze Aphorismen, Paradoxien und Wortspiele, die dem Verständnis seiner Lehre große Schwierigkeiten bereiten.

Κόσμον τόνδε, τὸν αὐτὸν ἀπάντων, οὔτε τις θεῶν οὔτε ἀνθρώπων
ἐποίησεν, ἀλλ' ἦν αἰεὶ καὶ ἔστιν καὶ ἔσται πῦρ αἰεὶζῶον, ἀπτόμενον
μέτρα καὶ ἀποσβεσσόμενον μέτρα.

Urprinzip
Feuer

ὁ κόσμος Welt(ordnung) - τὸν αὐτὸν ἀπάντων dieselbe für alle - αἰεὶζῶος ewig lebend - ἀπτεσθαι
sich entzünden, entbrennen - μέτρα (Innerer Akkusativ) nach festen Maßen - ἀποσβέννυσθαι
erlöschen, vergehen

Λέγει που Ἡράκλειτος, ὅτι πάντα χωρεῖ, καὶ οὐδὲν μένει· καὶ
ποταμοῦ ῥοῆ ἀπεικάζων τὰ ὄντα λέγει, ὡς δις ἐς τὸν αὐτὸν
ποταμὸν οὐκ ἂν ἐμβαίης.

Die
Flusslehre

Ποταμοῖς τοῖς αὐτοῖς ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν, εἰμέν τε
καὶ οὐκ εἶμεν.

ἡ ῥοή das Fließen - δις zweimal

Πόλεμος πάντων μὲν πατήρ ἐστι, πάντων δὲ βασιλεύς, καὶ τοὺς
μὲν θεοὺς ἔδειξε τοὺς δὲ ἀνθρώπους, τοὺς μὲν δούλους ἐποίησε
τοὺς δὲ ἐλευθέρους.

Der Krieg ist
der Vater
aller Dinge

δεικνύναι (hier) jemden als etw. erweisen, zu etw. machen

Οὐ ξυνιαῖσιν, ὅκως διαφερόμενον ἑωυτῷ ὁμολογέει· παλίντροπος
ἄρμονίη, ὅκωσπερ τόξου καὶ λύρης.

Die
Gegensätze

ὅκως ~ ὅπως - διαφέρεσθαι sich streiten, entzweien - ἑωυτῷ ~ ἑαυτῷ - παλίντροπος
entgegengesetzt - ἡ λύρα die Leier

Ταυτό τ' ἔνι ζῶν καὶ τεθνηκὸς καὶ [τὸ] ἐγρηγορὸς καὶ καθεῦδον
καὶ νέον καὶ γηραιόν· τάδε γὰρ μεταπεσόντα ἐκεῖνά ἐστι κάκεῖνα
πάλιν μεταπεσόντα ταῦτα.

Die
Gegensätze

Δίκης ὄνομα οὐκ ἂν ἤδεσαν, εἰ ταῦτα (τὰ ἄδικα) μὴ ἦν.

ἔνι ~ ἔνεστι da sein, möglich sein, vorhanden sein - γηραιός alt - μεταπίπτειν sich verändern, sich ins Gegenteil verwandeln

Ἡράκλειτος μὲν οὖν φησιν εἶναι τὸ πᾶν διαιρετὸν ἀδιαίρετον,
γενητὸν ἀγένητον, θνητὸν ἀθάνατον, λόγον αἰῶνα, πατέρα υἰόν,
θεὸν δίκαιον· „Οὐκ ἐμοῦ, ἀλλὰ τοῦ λόγου ἀκούσαντας ὁμολογεῖν
σοφὸν ἐστὶν ἔν πάντα εἶναι“ ὁ Ἡράκλειτος φησι.

Der Logos

διαιρετός trennbar, unterscheidbar

Τοῦ δὲ λόγου τοῦδ' ἐόντος ἀεὶ ἀξύνετοι γίνονται ἄνθρωποι καὶ
πρόσθεν ἢ ἀκοῦσαι καὶ ἀκούσαντες τὸ πρῶτον· γινομένων γὰρ
πάντων κατὰ τὸν λόγον τόνδε ἀπίροισιν εἰκόασι, πειρώμενοι καὶ
ἐπέων καὶ ἔργων τοιούτων, ὁκοίων ἐγὼ διηγῆμαι κατὰ φύσιν
διαιρέων ἕκαστον καὶ φράζων, ὅκως ἔχει. Τοὺς δὲ ἄλλους
ἀνθρώπους λανθάνει, ὁκόσα ἐγερθέντες ποιοῦσιν, ὅκωσπερ
ὁκόσα εὔδοντες ἐπιλανθάνονται.

ἀξύνετος (mit Genitiv) unverständlich, ohne Einsicht - γίνονται, γινομένων ~ γίνονται, γιγνομένων -
πρόσθεν ἢ (mit Infinitiv) bevor - τὸ πρῶτον zum erstenmal - ὁκοίων ~ ὁποίων - διηγῆμαι ~ διηγοῦμαι
διαιρεῖν darlegen, erörtern - ὁκόσα εὔδοντες erg. ποιοῦσιν

Διὸ δεῖ ἔπεσθαι τῷ ξυνῷ, τουτέστι τῷ κοινῷ· ξυνὸς γὰρ ὁ κοινός.
Τοῦ λόγου δ' ἐόντος ξυνοῦ ζώουσιν οἱ πολλοὶ ὡς ἰδίαν ἔχοντες
φρόνησιν.

Der Logos

ξυνός gemeinsam - ἡ φρόνησις Verstand, Einsicht

Ψυχῆς πείρατα ἰὼν οὐκ ἂν ἐξεύροιο, πᾶσαν ἐπιπορευόμενος ὁδόν·
οὕτω βαθὺν λόγον ἔχει.

Die Seele

πείρατα ~ πέρατα Grenzen (von τὸ πέρασ, ατος) - ἐξευρίσκειν herausfinden - βαθύς tief